

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ҰЛТТЫҚ БАНКІ
№16 БАСПАСӨЗ Р Е Л И З І
2009 жылғы 8 шілде**

Қаржы нарығындағы ахуал, ресми қайта қаржыландыру ставкасы, төлем балансы және сыртқы борыш, валюталық реттеу туралы заңнама және МВА бағдарламасы бойынша магистратура туралы

1. Ресми қайта қаржыландыру ставкасы туралы

Қаржы нарығындағы үрдістерді және жылдық инфляция деңгейінің төмендеуін ескере отырып, Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы 2009 жылғы 10 шілдеден бастап Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің **ресми қайта қаржыландыру ставкасын жылдық 8,0%** деңгейінде белгілеуге қаулы шығарды.

2. Инфляция

Қазақстан Республикасы Статистика агенттігінің ресми деректері бойынша инфляция 2009 жылғы маусымда 0,4% (2008 жылғы маусымда – 1,2%) болды. Азық-түлік тауарларының бағасы 0,2% (1,7%), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 0,6% (0,8%) және ақылы қызмет көрсету 0,4% (0,8%) өсті.

Азық-түлік тауарлары нарығында өткен айда ең көп дәрежеде жемістер 2,3%, қант – 2,0%, күріш – 1,9%, ішімдіксіз сусындар – 1,0% қымбаттады. Жұмыртқа - 3,7%, күнбағыс майы – 2,4%, сүт өнімдері – 1,4%, көкөністер бағасы – 1,3% төмендеді.

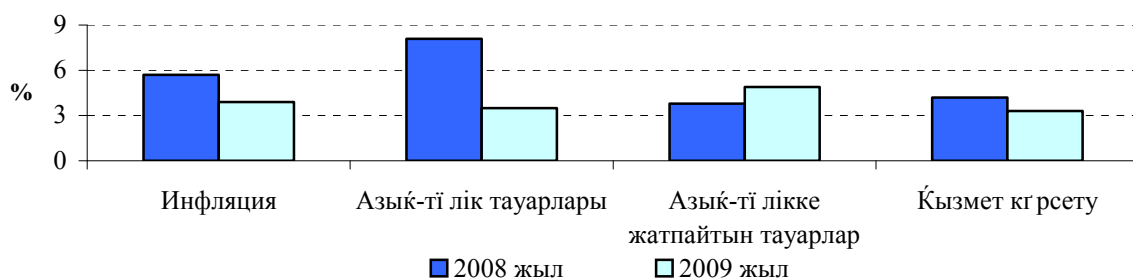
Азық-түлікке жатпайтын тауарлар тобында бензиннің бағасы 3,7%, дизель отыны – 1,3%, медициналық дәрі-дәрмектер – 1,1%, жеке гигиена тауарлары – 0,6% өсті. Сұйытылған газ 1,5%, тас көмір – 0,9% арзандады.

Ақылы қызмет көрсету құрылымында тұрғын үй-коммуналдық салада қызмет көрсету 0,3% қымбаттады. Бұл ретте электр энергиясы 2,2% қымбаттады, ыстық су 1,2% арзандады. Көлік қызметі 0,9%, оның ішінде теміржол көлігінің қызметі – 4,0%, сондай-ақ салт-жоралғы қызметі – 2,4% және медициналық қызмет көрсету - 1,1% қымбаттады.

2009 жылғы қаңтар-маусымда инфляция 3,9% (2008 жылғы қаңтар-маусым үшін – 5,7%) болды.

Инфляцияның 2008 жылғы 1-жартыжылдықпен салыстырғанда 2009 жылғы 1-жартыжылдық үшін баяулауына азық-түлік тауарлары мен ақылы қызмет көрсету бағасы өсуінің баяулауы ықпал етті, олар осы кезең үшін тиісінше 3,5% және 3,3% (2008 жылғы 1-жартыжылдық үшін – 8,1% және 4,2%) өсті. Азық-түлікке жатпайтын тауарлар 4,9% (3,8%) қымбаттады (1-график).

Инфляция және оның 2008 және 2009 жж. 1-жартыжылдықтағы құрамдас бөліктері

2009 жылғы маусымның қорытындылары бойынша инфляция жылдық көрсетуде де баяулады және 7,6% (2008 жылғы желтоқсанда – 9,5%) болды. Азық-түлік тауарлары 6,1% (10,8%), азық-түлікке жатпайтын тауарлар – 6,9% (5,7%), ақылы қызмет көрсету бағасы – 10,5% (11,4%) өсті.

3. Төлем балансы және сыртқы борыш

2009 жылғы 1-тоқсан үшін төлем балансының ағымдағы операциялар шоты 1 млрд. АҚШ долл. астам тапшылықпен қалыптасты, ол ЖІӨ-ге қатынасы бойынша 4,7% (2008 жылғы 1-тоқсанда – оң сальдо 2,8 млрд. АҚШ долл.) болды.

Орташа алғанда ағымдағы жылғы 1-тоқсан үшін мұнайдың әлемдік бағасы бір баррель үшін 44,1 АҚШ долл. болды, бұл оның 2008 жылғы 1-тоқсандағы деңгейінен 2 еседен астам төмен. Нәтижесінде тауарлар экспорты 2 есе дерлік азайды және 8,2 млрд. АҚШ долл. болды. Кеден статистикасының деректері бойынша мұнай және газ конденсаты 4,6 млрд. АҚШ долл. (2008 жылғы 1-тоқсандағы 9,6 млрд. АҚШ долл.) сомасына экспортталды. Бұл ретте мұнайдың сандық жеткізілімдері 2008 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 9,7%-ға ұлғайды.

Ағымдағы жылғы ақпанда жүргізілген теңгенің бір сәттік құнсыздануының оң әсері ағымдағы жылғы 1-тоқсанның нәтижелерінде байқалды, оның қорытындылары бойынша 6,1 млрд. АҚШ долл. астам болған тауарлар импорты 2008 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 15,7% (2008 жылғы 4-тоқсанмен салыстырғанда – 38,0%) азайды. Бұл ретте импорттың барынша нақты төмендеуі мынадай тауарлар тобы бойынша байқалды: аралық өнеркәсіптік тұтыну – 35,4% және тұтыну тауарлары – 27,5%, оның ішінде азық-түлік өнімдерін әкелу 17,0%, ал азық-түлікке жатпайтын тұтыну тауарлары – 2008 жылғы 1-тоқсанмен салыстырғанда 33,0% қысқарды.

Нәтижесінде сауда операцияларының оң сальдосы 2009 жылғы 1-тоқсанда 2 млрд. АҚШ долл. астам болды (2008 жылғы 1-тоқсанда – 8,6 млрд. АҚШ долл.).

Қаржы шотының операциялары бойынша қаржы ресурстарының 2008 жылғы 1-тоқсанда 1,2 млрд. АҚШ долл. нетто-әкетілуімен салыстырғанда нетто-әкелуі ағымдағы жылдың 1-тоқсанында 3,3 млрд. АҚШ долл. құрады. Таза әкелуге негізінен Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының 4,6 млрд. АҚШ долл. сомаға «Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ және «Қазагро» ҰХ» АҚ облигацияларын сатып алу арқылы ішкі активтерге аударылған сыртқы активтерінің азаюы, сондай-ақ жеке сектордың кәсіпорындары міндеттемелерінің ұлғаюы, басым түрде тікелей инвестициялардың әкелінуі есебінен, себепші болды.

Қазақстан Республикасына шетелдік тікелей инвестициялардың таза түсуі 2,4 млрд. АҚШ долл. құрады. Қазақстан резиденттері инвестицияларының шетелдік еншілес кәсіпорындарға нетто-әкетілуі 300 млн. АҚШ долл. жуық болды. Нәтижесінде тікелей инвестициялау операциялары бойынша оң баланс 2009 жылғы 1-тоқсанның қорытындысы

бойынша 2,1 млрд. АҚШ долл. жуық болды (2008 жылғы 1-тоқсанның қорытындысы бойынша –1,8 млрд. АҚШ долл.).

2009 жылғы 1-тоқсанда банктердің резидент еместермен операциялары бойынша 4,7 млрд. АҚШ долл. астам сомаға, негізінен сыртқы міндеттемелердің төмендеуімен қамтамасыз етілген нетто-әкетілу қалыптасты (2008 жылғы 1-тоқсанда – нетто-әкетілу 0,7 млрд. АҚШ долл.).

Қазақстан Республикасының жалпы сыртқы борышы (ЖСБ) 2009 жылғы 1-тоқсанда тұңғыш рет 2,7 млрд. АҚШ долл. төмендеуді көрсетті және 2009 жылғы 31 наурызда 105,1 млрд. АҚШ долл. құрады. Қысқа мерзімді борыштың (1 жылға дейінгі бастапқы өтеу мерзімі бар міндеттеме) Қазақстан Республикасы резидент еместерінің борыштық міндеттемелері құрылымындағы үлесі 2008 жылдың қорытындысы бойынша 9,9%-дан 2009 жылғы 1-тоқсандағы 8,5%-ға дейін төмендеді.

Үкімет пен Ұлттық Банктің міндеттемелері кіретін мемлекеттік сыртқы борыштың үлесіне жалпы сыртқы борыштың жалпы көлемінің 2,0% тиесілі.

2007 жылдың екінші жартысынан бастап жаңа қаржыландыру және банк секторының бар сыртқы міндеттемелерін өтеу бойынша айтарлықтай төлемдер қысқарған кезде осы сектор борышының деңгейі 2008 жылдың ортасына дейін нақты алғанда өзгеріссіз қалды. 2008 жылдың екінші жартысынан бастап республика банк секторының сыртқы міндеттемелері төмендеп, 2009 жылғы 1-тоқсанның аяғында 34,1 млрд. АҚШ долл. немесе жалпы сыртқы борыш көлемінің 32,4% болып бағаланды (2008 жылдың аяғында – тиісінше 39,2 млрд. АҚШ долл. немесе 36,4%).

Банктік емес жеке сектордың сыртқы борышы 2009 жылғы қаңтар-наурызда 2,5 млрд. АҚШ долл. ұлғайып, 69 млрд. АҚШ долл. құрады. Осы борыштың жартысынан астамы тікелей инвестициялау операцияларына байланысты міндеттемелерге – фирмааралық берешекке тиесілі, оның көлемі 2009 жылғы наурыздың аяғында 38,2 млрд. АҚШ долл. немесе жалпы сыртқы борыш көлемінің 36,4% болып бағаланды.

4. Халықаралық резервтер және ақша агрегаттары

2009 жылғы маусымда Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтері ағымдағы бағамен 18,5 млрд. АҚШ долл. дейін 6,4%-ға (немесе 1,3 млрд. АҚШ долл.) төмендеді (жыл басынан бастап – төмендеу 6,6%).

Ішкі валюта нарығында валютаны сатып алу бойынша операциялар және Үкіметтің Ұлттық Банктегі шоттарына валютаның түсуі екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі шетел валютасындағы корреспонденттік шоттарындағы қалдықтарының төмендеуімен және Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсету бойынша операциялармен бейтараптандырылды. Нәтижесінде, таза валюта қорлары (ЕАВ) 2009 жылғы маусымда 6,9% (немесе 1,2 млрд. АҚШ долл.) азайды (жыл басынан бастап – төмендеуі 8,5%). Алтындағы активтер оның әлемдік нарықтардағы бағасының 3,2% төмендеуі нәтижесінде 2,4% (немесе 53,1 млн. АҚШ долл.) төмендеді (жыл басынан бастап – өсуі 10,3%).

Тұтастай алғанда елдің халықаралық резервтері Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін қоса алғанда (алдын ала деректер бойынша 23,6 млрд. АҚШ долл.) бір айда 1,8% төмендеп, 42,2 млрд. АҚШ долл. құрады (жыл басынан бері – төмендеуі 10,8%). Ұлттық қордың ұлттық валютадағы активтері 600 млрд. теңгені құрады («Самұрық-Қазына» ҰӘҚ» АҚ-ның және «ҚазАгро» ҰХ» АҚ-ның облигациялары).

2009 жылғы маусымда ақша базасы 3,2%-ға кеңейіп, 2333,8 млрд. теңгені құрады (жыл басынан бастап – 53,0%-ға кеңейді). Ұлттық Банктің таза халықаралық резервтерінің төмендеуі Ұлттық Банктің таза ішкі активтерінің, негізінен, Үкіметтің депозиттеріндегі қалдықтардың төмендеуі есебінен өтелді. Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін ескермегендегі ақша базасы 5,1%-ға 1900,0 млрд. теңгеге дейін тарылды (жыл басынан бастап – 27,3%-ға кеңейді).

2009 жылғы мамырда ақша массасы банк жүйесінің ішкі активтерінің аз ғана өсуі есебінен 6587,4 млрд. теңгеге дейін 0,5%-ға өсті (жыл басынан бастап – 5,1%-ға өсті), оның құрылымында Үкіметке таза талаптар шамалы өсті.

2009 жылғы мамырда айналыстағы қолма-қол ақша 779,8 млрд. теңгеге дейін 4,4%-ға өсті (жыл басынан бастап – 9,1%-ға төмендеді), бұл ретте банк жүйесіндегі депозиттер іс жүзінде өзгерген жоқ, (0,02%-ға төмендеді) 5807,6 млрд. теңге деңгейінде қалып отыр (жыл басынан бастап – 7,4%-ға өсті). Депозиттердің қысқаруы аясында айналыстағы қолма-қол ақшаның өсуі ақша массасының құрылымындағы депозиттер үлесінің 2009 жылғы сәуірдегі 88,6%-дан 2009 жылғы мамырдағы 88,2%-ға дейін төмендеуіне себепші болды.

Ақша мультипликаторы ақша массасының өсу қарқынымен салыстырғанда ақша базасы кеңеюінің басым қарқыны салдарынан 2009 жылғы сәуірдегі 2,99-дан 2009 жылғы мамырдағы 2,91-ге дейін төмендеді.

5. Валюта нарығы

2009 жылғы маусым ішінде теңгенің АҚШ долларына бағамы 1 АҚШ доллары үшін 150,13-150,54 теңге аралығында өзгерді. 2009 жылғы маусымда теңге 0,01%-ға нығайды (жыл басынан бастап 24,5%-ға әлсіреді) және айдың аяғында теңгенің биржалық бағамы 1 АҚШ доллары үшін 150,43 теңге болды.

2009 жылғы маусымда Қазақстан Қор биржасындағы биржалық операциялар көлемі қосымша сауда-саттықтағы мәмілелерді ескере отырып 2009 жылғы мамырмен салыстырғанда 9,3%-ға ұлғайып, 1,9 млрд. АҚШ долл. құрады (жыл басынан бастап – 26,6 млрд. АҚШ долл.). Биржадан тыс валюта нарығында операциялардың көлемі 74,8%-ға ұлғайып, 4,1 млрд. АҚШ долл. құрады (жыл басынан бастап – 29,4 млрд. АҚШ долл.).

6. Мемлекеттік бағалы қағаздар нарығы

2009 жылғы маусымда Қаржы министрлігінің мемлекеттік бағалы қағаздарын орналастыру бойынша 5 аукцион болды. Оларда 3-жылдық МЕОКАМ (13,5 млрд. теңге), 7-жылдық МЕУКАМ (9,3 млрд. теңге), 10-жылдық МЕУКАМ (15 млрд. теңге), 15-жылдық МЕУКАМ (10,3 млрд. теңге) және 18-жылдық МЕУЖКАМ (12 млрд. теңге) орналастырылды.

Орналастырылған бағалы қағаздар бойынша тиімді кірістілік инфляция деңгейінен 3-жылдық МЕОКАМ бойынша 7,43%, 7-жылдық МЕУКАМ бойынша – 7,9%, 10-жылдық МЕУКАМ бойынша – 7,8%, 15-жылдық МЕУКАМ бойынша – 7,65% және 18-жылдық МЕУЖКАМ бойынша кірістілік 0,01% болды.

Қаржы министрлігінің айналыстағы бағалы қағаздарының көлемі алдыңғы аймен салыстырғанда 2,9% ұлғайып, 2009 жылғы маусымның аяғында 959,3 млрд. теңгені құрады.

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноталары. Ұлттық Банк ноталары эмиссиясының көлемі 2009 жылғы мамырмен салыстырғанда 2009 жылғы маусымда өзгерген жоқ, 100,0 млрд. теңге болды.

Қысқа мерзімді ноталардың кірістілігі 2009 жылғы мамырдағы 5,30%-дан 2009 жылғы маусымда 4,27%-ға дейін төмендеді.

Айналыстағы ноталардың көлемі 2009 жылғы мамырмен салыстырғанда 2009 жылғы маусымның аяғында өзгерген жоқ, 145,0 млрд. теңгені құрады.

7. Банкаралық ақша нарығы

2009 жылғы маусымда орналастырылған банкаралық депозиттердің жалпы көлемі 2009 жылғы мамырмен салыстырғанда 42,7%-ға ұлғайып және баламасы 3448,8 млрд. теңгені құрады.

Орналастырылған банкаралық теңгедегі депозиттердің көлемі 2009 жылғы маусымда 52,5%-ға өсіп, 1492,2 млрд. теңгені құрады (орналастырылған депозиттердің

жалпы көлемінің 43,3%-ы). Бұл ретте орналастырылған банкаралық теңгедегі депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 2009 жылғы мамырдағы 4,60%-дан 2009 жылғы маусымда 4,37%-ға дейін төмендеді.

Ұлттық Банктің екінші деңгейдегі банктерден тартқан депозиттерінің көлемі 2009 жылғы маусымда 72,6%-ға өсіп, 1611,0 млрд. теңгені құрады.

2009 жылғы маусымда орналастырылған доллардағы депозиттердің көлемі 2009 жылғы мамырмен салыстырғанда 40,5%-ға 9,5 млрд. АҚШ долл. дейін өсті (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 41,4%-ы). Орналастырылған доллардағы депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 0,87%-дан 1,99%-ға дейін өсті.

Еуромен орналастырылған депозиттердің көлемі 22,5%-ға 2,4 млрд. еуроға дейін өсті (орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 14,7%-ы). Еуромен орналастырылған депозиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 0,49%-дан 0,55%-ға өсті.

Рубльдегі депозиттерге орналастыру көлемі аз ғана болды – орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 0,6%-ы.

Тұтастай алғанда, шетел валютасындағы банкаралық депозиттердің үлесі кейінгі уақытта төмендеу үрдісіне қарамастан, орналастырылған депозиттердің жалпы көлемінің 56,7%-ын құрап, жоғары деңгейде қалуда. Бұл ретте шетел валютасындағы барлық депозиттер (99,98%) резидент емес банктерде орналастырылған.

8. Депозит нарығы

Резиденттердің банк жүйесіндегі депозиттерінің жалпы көлемі 2009 жылғы мамырда іс жүзінде өзгермей 5807,6 млрд. теңгені құрады (жылдың басынан - өсу 7,4%). Занды тұлғалардың депозиттері 4244,7 млрд. теңгеге дейін 0,3%-ға ұлғайды, жеке тұлғалардың депозиттері 1562,8 млрд. теңгеге дейін 0,8% азайды.

2009 жылғы мамырда шетел валютасындағы депозиттер 0,3%-ға 2793,4 млрд. теңгеге дейін өсті, ал ұлттық валютадағы депозиттер 0,3%-ға 3014,2 млрд. теңгеге дейін төмендеді. Нәтижесінде теңгедегі депозиттердің үлес салмағы 52,1%-дан 51,9%-ға дейін төмендеді.

Халықтың (резидент еместерді қоса алғанда) банктердегі салымдары 2009 жылғы мамыр айында 1612,0 млрд. теңгеге дейін 0,4%-ға (жылдың басынан - өсу 7,5%) ұлғайды. Халықтың салымдары құрылымында теңгедегі депозиттер 670,8 млрд. теңгеге дейін 3,5%-ға көтерілді, шетел валютасындағы депозиттер 941,1 млрд. теңгеге дейін 1,7%-ға төмендеді. Нәтижесінде теңгедегі депозиттердің үлес салмағы 40,4%-дан 41,6%-ға дейін көтерілді.

2009 жылғы мамырда банктік емес заңды тұлғалардың теңгедегі мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 5% (2009 жылғы сәуірде – 5,1%), ал жеке тұлғалардың депозиттері бойынша 11,7% (11,4%) болды.

9. Кредит нарығы

Банктердің экономикаға кредиттері бойынша негізгі борышының жалпы көлемі 2009 жылғы мамырдың қорытындысы бойынша 0,5%-ға (жылдың басынан - өсу 8,9%) ұлғайып, 8125,6 теңгені құрады.

Ұлттық валютадағы кредиттер 3873,6 млрд. теңгені құрап өзгерген жоқ, ал шетел валютасындағы кредиттер 4252,0 млрд. теңгені құрай отырып, 0,9% өсті. Теңгедегі кредиттердің үлес салмағы 2009 жылғы сәуірмен салыстырғанда 2009 жылғы мамырда 47,9%-дан 47,7%-ға төмендеді.

Ұзақ мерзімді кредиттер 6669,6 млрд. теңгені құрай отырып, 0,7% көтерілді, қысқа мерзімді кредиттер 1456,1 млрд. теңгені құрай отырып, 0,6% төмендеді. Нәтижесінде ұзақ

мерзімді кредиттердің үлес салмағы 2009 жылғы сәуірмен салыстырғанда 2009 жылғы мамырда 81,9%-дан 82,1%-ға дейін ұлғайды.

Занды тұлғаларға кредиттер 2009 жылғы мамырда 1,1% (жылдың басынан - өсу 12%) өсіп, 5735,9 млрд. теңгені құрады, жеке тұлғаларға кредиттер 2389,8 млрд. теңгені құрай отырып, 1,1% (жылдың басынан – өсу 3,3%) төмендеді. Нәтижесінде жеке тұлғаларға кредиттердің үлес салмағы бір айда 29,9%-дан 29,4%-ға дейін төмендеді.

Банктердің шағын кәсіпкерлік субъектілеріне кредиттері 2009 жылғы сәуірмен салыстырғанда 2009 жылғы мамырда 1749,5 млрд. теңгеге дейін 2,9% көтерілді, бұл экономикаға кредиттердің жалпы көлемінің 21,5% құрайды.

Салалар бойынша алғанда экономиканың сауда (23%), құрылыс (19,7%), өнеркәсіп (9,7%) және ауылшаруашылығы (3,4%) сияқты салалары неғұрлым белсенді кредиттелуде.

2009 жылғы мамырда жеке тұлғаларға ұлттық валютамен берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы ставкасы 17,3%-дан 17,4%-ға дейін өсті, ал занды тұлғаларға 15,0%-дан 14,2%-ға дейін төмендеді.

10. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне валюталық реттеу және валюталық бақылау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы

2009 жылғы 4 шілдеде Қазақстан Республикасының Президенті «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне валюталық реттеу және валюталық бақылау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының № 167- IV Заңына (бұдан әрі - Заң) қол қойды.

Осы заң валюталық режимді бұдан әрі ырықтандыру жөніндегі шараларды қабылдау және Қазақстан Республикасында валюталық реттеу және валюталық бақылау жүйесін бұдан әрі жетілдіру мақсатында әзірленді.

Заңда валюталық реттеу режимдерін жеңілдету жөнінде мынадай шаралар көзделген:

- бөлшек сауданы жүзеге асыру және қолма-қол шетел валютасына қызмет көрсету жөніндегі қызметті лицензиялауды алып тастау (бажсыз сауда дүкендері, халықаралық тасымалдаулар кезінде жолаушыларға тауарларды және қызметтерді сату);
- жеке тұлғалар үшін шетелдік банктерде шоттар ашу туралы хабарламаны талап етудің күшін жою;
- құймадағы тазартылған алтынды сатып алу және сату жөніндегі операцияларды резиденттер арасында рұқсат етілген валюталық операциялар тізбесіне қосу;
- экспорттердің және импорттердің келісімшарт талаптарын ескере отырып, қайтару мерзімін дербес белгілеу құқығы;
- тіркеу, хабарлау және паспортизациялау жөніндегі шекті мәндерді ұлғайту, сондай-ақ заң аясындағы НҚА қабылдау жолымен тіркеуге және хабарлауға жататын операциялардың тізімін қысқарту мүмкіндігі.

Атап айтқанда, осы Заңды қабылдау арқылы экспорттық-импорттық мәмілелерді паспортизациялаудың шегін, сондай-ақ тіркелуге және хабарлауға жататын мәмілелердің шегін 10 мың АҚШ долл. баламасынан 50 мың АҚШ долл. баламасына дейін ұлғайту болжанады.

Сонымен қатар, елдің экономикалық қауіпсіздігіне және оның қаржы жүйесінің тұрақтылығына қауіп-қатер төнген кезде Мемлекет басшысы қабылдауы ықтимал валюталық шектеулерді енгізуге қатысты дағдарысқа қарсы шаралардың аясы кеңейтіледі және неғұрлым нақты айқындалады.

Экспорттық валюта түсімін елге қайтару талаптарын бұзғаны және арнайы валюта режимін бұзғаны үшін жауапкершілік неғұрлым нақты және бірімәнді айқындалды.

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкіне халықтың мүддесін қорғау мақсатында заңнамалық деңгейде айырбастау пункттерінде шетел валютасын сатып алу бағамы мен сату бағамы арасындағы маржаға шектеу қою құқығы берілді.

Осылайша, заң жобасында, бір жағынан, бизнес жүргізуді жеңілдету нормалары бар, екінші жағынан – егер экономикалық ахуал оларды енгізуді талап ететін болса, дағдарысқа қарсы шараларды тиімді қолдануды күшейтеді.

Өзгерістер мен толықтырулар Қылмыстық және Салық кодекстеріне, Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекске, сондай-ақ «Валюталық реттеу және валюталық бақылау туралы», «Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы» және «Лицензиялау туралы» заңдарға енгізіледі.

11. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің монеталарын сату

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі қымбат металдардан жасалған монеталарды танымал ету бойынша қабылдайтын шаралар халықтың бос ақша қаражатын салуға арналған құрал ретінде оларды пайдалану мақсатында осы монеталарға халықтың сұранысын арттыруға себепші болды.

1995 жылдан бастап 2009 жылғы 1 қаңтарға дейінгі аралықтағы кезеңде 20 841 дана инвестициялық монета, 15 404 дана алтын монета, 200 787 дана күміс монета сатылды. Сонымен бірге 2009 жылдың 6 айында ғана тиісінше 3 050 дана, 2 581 дана және 21 372 дана монета сатылды.

Бұл ретте 1995 жылдан бастап 2009 жылғы 1 қаңтарға дейінгі аралықтағы кезеңде 237 032 дана санымен қымбат металдардан жасалған монеталар, ағымдағы жылдың 6 айында – 27 003 дана монета сатылды.

12. МВА бағдарламасы бойынша магистратура

2009 жылғы 1 - 30 шілде аралығында Қазақстан Ұлттық Банкінің және Т. Рысқұлов атындағы Қазақ Экономикалық Университетінің МВА бағдарламасы бойынша магистратурасында (бұдан әрі - Магистратура) оқытуға 2009/2010 оқу жылына арналған құжаттарды қабылдау жүзеге асырылады.

Магистратура 2003 жылы құрылды. Магистратура жұмыс істеген кезеңнің ішінде күндізгі оқыту нысаны бойынша 285 адам бітірді. Магистратура түлектерінің 40%-дан астамы Ұлттық Банкте және ҚҚА-да, 20% - екінші деңгейдегі банктерде жұмыс істейді, қалғандары зейнетақы қорларына, сақтандыру және инвестициялық компанияларына, аудиторлық және консалтингтік фирмаларға жұмысқа сәтті орналастырылды.

Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің 2004 жылғы 3 наурыздағы бұйрығына сәйкес МВА бағдарламасы әкімшілік мемлекеттік қызметтің кадр резервіне есептеуге құқық беретін мемлекеттік қызметшілерді даярлау мен қайта даярлаудың мемлекеттік бағдарламалар тізбесіне енгізілді және «Болашақ» мемлекеттік бағдарламасына теңестірілді.

Магистратура қаржы саласында кәсіби бизнестік білім беруге мамандандырылған бірегей мекеме болып табылады. Даярлау мынадай бағыттар бойынша жүзеге асырылады: «Актуарий», «Сақтандыру бизнесі», «Қаржы талдаушысы», «Қаржы тәуекел-менеджері». Оқытушылардың 80%-ы Қазақстан Республикасының қаржы нарығында (Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі, ҚҚА, екінші деңгейдегі банктер, сақтандыру және инвестициялық компаниялары, зейнетақы қорлары, халықаралық қаржы ұйымдары) жұмыс істейтін практиктер болып табылады.

Магистратурада оқу мерзімі жоғары базалық білім негізінде (бакалавриат) - 2 жыл. Жоғары экономикалық, математикалық немесе техникалық білімі бар адамдар қабылданады.

Магистратураға қабылдау «Макроэкономика», «Микроэкономика» және «Жоғары математика» пәндері бойынша сұрақтарды қамтитын жазбаша емтихан нәтижелері бойынша конкурстық негізде жүзеге асырылады.

Биылғы жылы Қазақстан Ұлттық Банкі мынадай мамандықтар бойынша 25 білім беру грантын ұсынады: «Қаржы талдаушысы», «Қаржы тәуекел-менеджері», «Актuariй».

Неғұрлым жан-жақты ақпаратты Магистратураның сайтынан алуға болады - www.finmba.kz.